

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМЫТУ ИНСТИТУТЫ**

**МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ САПАСЫН
БАҒАЛАУ ҚҰРАЛДАРЫН (ӨЛШЕМШАРТТАРЫН) ҚОЛДАНУ
БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ**

**МЕТОДИЧЕСКОЕ РУКОВОДСТВО ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ
ИНСТРУМЕНТАРИЕВ (КРИТЕРИЙ) ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА
ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ**

Астана қаласы, 2022

Әдістемелік ұсынымдар «Балаларды ерте дамыту институтының» Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып, 2022 жылғы 23 қарашадағы №11 хаттамалық шешіміне сәйкес ұсынылған.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау құралдарын (өлшемшарттарын) қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық, – Астана, 2022 - 39 бет.

Пікір жазғандар:

С. Н. Жиенбаева п.ғ.д., профессор

Г. К. Ибрагимова, Ph

Г. О. Мукушева, сертификатталған сарапшы (ECERS-3)

2021 жылы басталған зерттеу аясында ECERS-3 шкаласын қолдану арқылы сертификатталған сарапшылардың жүргізген бақылауларының нәтижесінде ағымдағы жағдайға шолу жасалған. Мектепке дейінгі ұйымдардағы заттық-кеңістіктік дамытушы ортаның баланың қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне сәйкес және қолжетімді болуын, педагог пен баланың қарым-қатынасы сапалы болуын қамтамасыз ету үшін қажетті ұсыныстар дайындалған болатын. Осылардың негізінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалаудың өлшемшарттары әзірленді.

Бұл әдістемелік құрал мектепке дейінгі ұйымдардың меңгерушілеріне, әдіскерлеріне, педагогтеріне, басқа да мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту сапасын бағалау құралдарын қолданатын сала мамандарына нұсқаулық ретінде ұсынылады.

«Балаларды ерте дамыту институты», 2022 ж.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	4
1 Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен білім беру сапасын өлшеу критерийлеріне түсініктеме	5
2 Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау құралдарын (өлшемшарттарын) қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық.....	8
3 Қорытынды.....	12
Қосымшалар.....	13

КІРІСПЕ

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесіндегі Республиканың мемлекеттік саясаты мектеп жасына дейінгі балаларға сапалы білім алу үшін қолжетімділікті қамтамасыз етуге және тең бастапқы мүмкіндіктер жасауға бағытталған [1]. ЭЫДҰ сарапшыларының ұсынымдарына сәйкес Қазақстан Ерте жастағы балаларға ерекше назар аударуы және 3 жасқа дейінгі балаларға мектепке дейінгі білім беруді белсенді түрде ілгерілетуі қажет. Бұл тенденцияны TIMSS және PIRLS сияқты басқа халықаралық зерттеулер де қолдайды [2].

Қазіргі заманғы мектепке дейінгі білім беру балаларға аса бай заттық-кеңістіктік дамыту ортасын ұйымдастыру, балаларды оқыту үшін мақсатты ойынды пайдалану, балалармен қарым-қатынаста жұмыс істеу және олар үшін оларға үлгі-өнеге көрсету арқылы дамытуға жағдай жасаумен байланысты қалыптастырылуда. Балаларға арналған дамытушы бағдарлама баланың жас ерекшелігіне сәйкес болуы тиіс және академиялық бағытта болмауы керек [3].

Осы бағытта, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясымен бірге жүргізіліп жатқан нысаналы бағдарламалық қаржыландыру шеңберіндегі «2021-2023 жылдары білім беру және ғылым жүйесін жаңғыртудың ғылыми негіздері» ғылыми жобасы еліміздің мектепке дейінгі ұйымдарында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын зерттеп, оның өлшемшарттарын әзірлеуді қарастырады.

Зерттеу нәтижелерінің аралық қорытындысымен Қазақстандағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың келесі басымдықтары анықталған:

- мазмұнды сапалы трансформациялау, ол үшін мақсаты мен міндеттерін ХББСК-2011 (МСКО) сәйкестендіру;
- педагог мамандардың сапалық деңгейін көтеру, техникалық және кәсіптік білім беру мен жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын жаңғырту;
- инфрақұрылымды дамыту, балабақшаларды көбейту, дамытушы заттық-кеңістіктік орта құруға жағдай жасау;
- қаржыландыру жүйесін жетілдіру және басқару.

2017 жылы мектепке дейінгі білім беру сапасын анықтау үшін Қазақстанда алғаш рет мектеп жасына дейінгі балалардың дағдылары мен дағдыларын дамыту индикаторларының жүйесі енгізілген болатын. Мониторинг нәтижелері бойынша 5-6 жастағы балалардың дағдыларының қалыптасу үлесінің динамикасы анықталады (2020 жылы 82% және 2017 жылы 62,5%). Алайда, бұл жүйе халықаралық және отандық тәжірибені ескере отырып, қосымша пысықтауды талап ететіні байқалады. Себебі, көрсеткіштер баланың ілгерілеуін бақылайтын педагогтың жұмыс құралынан рейтингтік сапа индикаторына айналып кеткен. Мектепке дейінгі ұйымдардың өзін-өзі бағалау құралдары педагогикалық процестің сапасын бағалау өлшемшарттарын қамтымайды. Сол себепті, зерттеу барысында Қазақстандағы балабақшалардың жай-күйін бақылау үшін ECERS-3 сапаны бағалаудың халықаралық шкаласы пайдаланылған болатын. Рандомды таңдау әдісімен жүргізілген бақылау баланың қоршаған ортасы мен оның ұйымдастырылуына қатысты қажетті

ақпаратты алуға мүмкіндік берді. Алынған мәліметтерді талдау нәтижесі жаңадан әзірленіп отырған МДТО сапасын бағалау өлшемшарттарының құрамы мен параметрлерін анықтауға негіз болды.

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен білім беру сапасын өлшеу критерийлеріне түсініктеме

Алғашқы рет мектепке дейінгі білім беру саласын жаңғырту және педагогикалық тәсілдерді түбегейлі өзгерту туралы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделінде (бұдан әрі - модель) атап көрсетілген [4]. Модельдің 38-тармағында білім беру қызметтерінің жоғары сапасына кешенді көшуді жүзеге асыру, мектепке дейінгі сапалы білімге барлық балалардың тең қолжетімділігін қамтамасыз ету, мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі проблемаларды анықтау үшін кешенді зерттеулер жүргізілетіні, оның ішінде мектепке дейінгі білім беру сапасын тәуелсіз ұлттық бағалау жүйесі енгізілетіні қажетті өзгерістердің басым бағыты ретінде анықталған.

Ұлыбритания мен АҚШ ғалымдары әзірлеген бақылау құралдарына сәйкес (Quality of Learning, Ages and Stages, Strengths and Difficulties Questionnaire, Scales Packet, Mind Tools), балалардың қалай үйреніп, дамып жатқаны туралы ең жақсы тәжірибе болжамдарға емес, нақты білімге негізделген. Зерттеу базасы баланың дамуы мен оның дағдыларды үйренуінің негізгі принциптерін береді. Бұл принциптер оқу жоспары мен оқытудың тиімділігі туралы деректермен бірге ерте дамыту мен білім беру шешімдерінің берік негізін құрайды [5].

Сапаны бағалауға қажетті компоненттерді анықтау мақсатында зерттеу жұмыстарының барысында 2022 жылдың сәуір- айынан бастап елімізде «күзирет орталықтары» және «күні бойы мектепке дейінгі ұйым тобындағы екі педагог» пилоттық жобалары іске қосылды. Мәселен, «күні бойы мектепке дейінгі ұйым тобындағы екі педагог» пилоттық жобасында мынадай міндеттерді орындауға бағдарлану ұсынылды: балалармен сенімді қауіпсіз қарым-қатынас орнату; балалардың емін-еркін ойнауы үшін жағдай жасау; дамытушы орта құру; дамытушы ортаның мүмкіндіктерін мақсатты ойындар арқылы тиімді пайдалану; баланы басты орынға қоя білу; баланың іс-әрекетін ұйымдастыру, басқару, ілгерілеуін қолдау. Зерттеу барысында 2 тәрбиешінің жұмысы арқылы жүктемені азайту топтағы мектепке дейінгі білім беру сапасына, баланың әл-ауқаты мен көңіл-күйіне, оның дағдыларын дамытуға қаншалықты әсер ететінін анықтау жүргізілді. Жиналған деректер (сауалнама, сарапшылардың бақылаулары, тәрбиешілердің өз жұмысы туралы рефлексиясы) елдегі мектепке дейінгі білім берудің барлық саласында одан әрі қажетті өзгерістерді жасау үшін негіз болды. Атап айтсақ, 2022 жылы 7 НҚА өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Соның ішінде ең маңыздысы, мазмұнды сапалы трансформациялауға негіз болған мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың жалпыға міндетті стандарты, үлгілік оқу жоспары және оқу бағдарламасы. Бағдарламаның мазмұнындағы білім салалары қолданыстағы бағдарламада сол салалар қамтыған дағдыларға бейімделді және балалардың

жасына сәйкес күтілетін нәтижелерді болжайды. Педагог Стандарттан «кімді тәрбиелеп шығарамын?» деген сұрақтың жауабын (баланың бойында қалыптасуы тиіс 9 қасиет), бағдарламадан «ол үшін не үйретемін?» деген сұрақтың жауабын (педагог үшін 11 қағида), оқу жоспарынан «оны қалай іске асырамын?» деген ең маңызды 3 сұрақтың жауабын алады (күнделікті, бала б/б келгеннен кеткенше). Педагог балаға:

- 1) ненің дұрыс және ненің бұрыс екенін түсінуді;
- 2) сыпайы және мейірімді болуды;
- 3) дос болуды, құрметтеуді, көмектесуді, бөлісуді;
- 4) қызығушылық танытуды, қоршаған әлемді бақылауды және зерттеуді;
- 5) тыңдауды, түсінуді және саналы сөйлеуді;
- 6) қауіпсіз мінез-құлық ережелері мен салауатты әдеттерді сақтауды;
- 7) физикалық белсенділікке, соның ішінде белсенді қимыл ойындарын ойнауды;
- 8) өзі ойнауды;
- 9) ересектерге көмектесуге, еңбекқорлыққа;
- 10) ата-анасына, достарына, туған өлкесіне деген сүйіспеншілік пен қамқорлық көрсете білуді, отбасын бағалауды;
- 11) өзіне қамқорлық жасауға және ниетін білдіруге үйретеді.

«Бес жасқа дейін жүргізілген барлық тәрбие ісіңіз - бүкіл жұмысыңыздың мазмұны», - деген түйінді сөзді шығыс ғұламасы Жүсіп Баласағұн XI ғасырда айтып кеткен екен. Олай болса, мазмұнды сапалық тұрғыдан жаңғырту бағытында өз құндылықтарымыздың идеясына оралудамыз және бұл тәрбиенің тұғырын тек нығайта түсуі тиіс.

Финляндия, Оңтүстік Корея, Эстония, Гонконг мемлекеттерінің тәжірибесін зерделеу жұмыстары жалпы осы қарастырылған мемлекеттердің бәрінде баланы ерте дамыту бағдарламалары алғашқы кезекте, қарапайым адамгершілік құндылықтар мен өмірлік дағдылардың қалыптастырудан басталатынын көсетеді.

Қазіргі кезде Мақсатты бағдарламалық қаржыландыру аясында жүріп жатқан зерттеу жұмыстарының барысында дайындалған сапа өлшемшарттарының жобасы 2022 жылдың қазан-желтоқсан айларында пилоттық мектепке дейінгі ұйымдарда сынақтан өткізілуде. Осы мақсатта сәуір айында басталған пилоттық жұмыстардың ауқымы кеңейтіліп, еліміздің барлық 20 өңірінен келісім берген 39 балабақша тартылды. Пилоттық жоба ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 26 қыркүйектегі №408 бұйрығымен қазан мен желтоқсан айларының аралығына дейін ұзартылды [6].

Әзірленген сапаны бағалау құралының құрамы құрылымдық сапа, педагогикалық үдеріс, күтілетін нәтиже сапасын бағалайтын компоненттерді қамтиды. Қазіргі таңда пилоттық жоба аясында балабақшаларда сапа өлшемшарттарымен танысып, алғашында «иә» немесе «жоқ» деген жауаптар арқылы мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту қызметінің сапасын бағалау ұсынылған. Ол үшін 1-ші компоненттегі 4 параметрге 54 критерий, 2-ші компоненттегі 5 параметрге 40 критерий, 3-ші компоненттің 6 параметріне 33

критерий анықталған. Алғашқы қолданыстан кейінгі ұсыныстардың негізінде критерийлерді баллдық жүйемен бағалау қарастырылды.

Әзірленген мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау өлшемшарттары барынша сапаның барлық компоненттерін және мыналарды қамтиды:

1) *келесі өлшемшарттарымен құрылымдық сапа*

- мектепке дейінгі ұйымның ұйымдастырылуы және дизайны
- ішкі кеңістіктің ұйымдастырылуы, қол жетімділігі және қауіпсіздігі
- педагогтердің білім деңгейі мен кәсіби шеберлігі
- дамытушы бағдарламалардың мазмұны мен сапасы.

2) *келесі өлшемшарттарымен процестің сапасы*

– педагогтің күнделікті тәжірибесі
– педагогтің балалармен, балалардың бір-бірімен тиімді бірге әрекет ету уақыты

– күтім жасау мен дамытуды кіріктіру, режимдік сәттердің мүмкіндіктерін пайдалану

– педагогтің нәтижелі тәжірибесі
– отбасын тәрбиелеу-білім беру процесіне қатыстыру, отбасымен өзара ынтымақтастықта тиімді тәжірибені қолдануы.

3) *келесі өлшемшарттарымен нәтиженің сапасы*

- балалардың аман-саулығы, олардың құқықтарын қорғау
- эмоционалдық, моральдық, психологиялық жайлылықты өлшеу
- менталды дамыту
- балалардың денсаулығы
- мектепте оқуға дайындығы
- ата-ананың қанағаттануы.

Өлшемшарттарды әзірлеу барысында тәрбиешінің кәсіби дайындығын анықтайтын қасиеттерінің жиынтығы да ескерілді. Олар мектепке дейінгі білім беру жүйесінде жұмыс істейтін педагог профессиограммаларының модельдерін қарастыра отырып, олардың келесі дағдылары мен кәсіби маңызды жеке қасиеттерін ажырату арқылы алынды:

- мейірімділік;
- коммуникативтілік;
- эмпатия;
- байсалдылық;
- парасаттылық;
- белсенділік;
- жауапкершілік;
- табандылық;
- нақтылық;
- біліктілік;
- икемділік;

идеяшылдық.

Пилоттық қорытындысымен алдағы уақытта әрбір өлшемшарттың индикаторлары нақтыланатын болады.

Сапаны бағалаудың бірыңғай өлшемшарттарын енгізу Мектепке дейінгі ұйымдардағы мониторинг және сертификаттау құралдарын жетілдіруге көмектеседі. Әзірленіп жатқан мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың сапасын бағалау өлшемшарттарын мектепке дейінгі ұйымдарға өзін өзі бағалау құралы ретінде ұсыну көзделген. Бұл, бір жағынан, әзірленген сапаны бағалау құралының балабақшалардың көрсеткіштерін салыстыру, өлшеу, рейтингін шығару құралына айналып кетпеуінің алдын алу үшін тәуекелді тұстарды ескеруді болжайды.

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау құралдарын (өлшемшарттарын) қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық

1. Өлшемшарттарды өзін өзі бағалау құралы ретінде қолдану бақылау арқылы арқылы жүргізіледі және әр көрсеткішке баға беріледі.

2. Балалардың көбі қатысып отыратын белсенді кезеңді бақылау арқылы қажетті ақпараттарды толығырақ жинақтауға болады. Бұл ретте ойын уақытын толық бақылау ұсынылады. Себебі, не болатынын бақылап, балалардың бәрі тәжірибе алатын-алмайтынын қадағалау маңызды. Сол арқылы өлшемшарт көрсеткіштеріне шынайы балл қоя аламыз.

3. Өлшемшарттармен бағалау кезінде педагогтермен немесе қызметкерлермен жүргізілген сұхбат, пікірлер балл қоюға әсер етпеуі тиіс, себебі бақылау деректеріне сүйену ұсынылады.

4. Көрсеткіштерге балл қоярдан бұрын мұқият бақылау ұсынылады. Ол үшін үздіксіз бақылау немесе күн тәртібіне сәйкес әртүрлі уақыттағы қысқа бақылаулардың нәтижесін алуға болады. Одан бөлек, бақылау кезінде байқап үлгермейтін көрсеткіштер бойынша да қосымша уақыт бөлу керек.

5. Педагогикалық процесс бойынша бақылау деректерінде Стандартта көрсетілген кіріктіріліп өткізілетін ұйымдастырылған әрекет түрлерінің қамтылуы мен сапасына мән берілуі қажет.

6. Тиісті көрсеткіштерге балл қоярдан бұрын, тәрбиелеу мен оқыту бағдарламасының іске асырылуы бойынша алған ақпаратыңыздың толықтығына көз жеткізіңіз. Ол үшін Үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес педагогтің күн сайын уақыт бөлетін әрекет түрлерін бақылауды ұмытпаңыз.

7. Балалар пайдаланатын арнайы материалдар әкелінді ме немесе топта болды ма, сонымен бірге олар қанша уақыт балалардың пайдалануы үшін қолжетімді болғаны маңызды. Жалпы балаларға арналған ойыншықтар мен құралдардың үнемі қолжетімді болғаны есепке алынады. Егер педагог оларды белгілі бір мақсатты ойынды ұйымдастыру кезінде пайдаланған болса, ойын аяқталғанша балаларға қолжетімді болуы керек.

8. Қимылды ойындар мен балалардың белсенділігіне бөлінген уақыт күніне 1-1,5 сағаттан кем болмауы керек.

9. Балалардың режимдік сәттер мен бір әрекет түрінен екіншісіне ауысуы арасындағы күту уақытының ұзақтығы жалпы күн бойындағысын қосып есептегенде 10 минуттан аспағаны жақсы көрсеткіш болып саналады.

10. Өлшемшарттарды қолдану үшін бақылау жүргізу мектепке дейінгі ұйымның, педагогтың жұмысына, балалардың іс-әрекетіне кедергі келтірмеуі тиіс. Бөгет жасауға болмайды, қажетті ақпарат алуға ыңғайлы сәт келгенше күту қажет. Ашық сөреде көрініп тұрған материалдарды тек өзгелерге бөгет болмасаңыз ғана жақындап көруге болады.

11. Гигиена мен қауіпсіздік көрсеткішін есептегенде мемлекет деңгейінде бекітілген стандарттар мен Үлгілік қағидалардың талаптарын балл қойғанда ескеру қажет.

12. Тамақтану/жеңіл тамақтану кезінде берілетін тағамдардың қоректік құрамы бекітілген нормаларға сәйкес болады. Бақылау кезінде балаларды тамақтандыру кезінде сақталуы тиіс талаптардың орындалуына назар аударылады. Балалар кезекшілік атқарып, көмектесулері мүмкін.

13. Бағалау қорытындысын кіші көрсеткіштер бойынша да, жалпы барлық бағалау параметрлері бойынша да орташа баллды есептеу арқылы шығаруға болады.

14. Көрсеткіштердің әрқайсына 10 балл қойылады. Орташа бағаны шығару үшін әр көрсеткішке қойылған бағалардың қосындысын бағаланған көрсеткіштер санына бөлу керек. Жалпы орташа баға дегеніміз – өлшемшарттағы көрсеткіштердің бәріне қойылған балдардың қосындысын бағаланған көрсеткіштер санына бөлгенде шығатын баға.

15. Жеткілікті ең төменгі деңгей 5 балл, жақсы сапа көрсеткіші 7 балл, толық сәйкестік 10 балл болып есептеледі.

Өлшемшарт көрсеткіштеріндегі негізгі терминдердің түсіндірмесі

Қолжетімді – балалар сол материалды, жабдықты, жиһазды ала алады, пайдалана алады деген сөз. Материалдардың балаларға қолжетімді болуына кедергі болмауға тиіс. Кедергі физикалық болуы мүмкін, мысалы, жиһаз бөлмеде бөгет болып тұрғандықтан, материалды ала алмауы, ал материал контейнерде тұрса, қақпағы оңай ашылмауы мүмкін. Материалдардың балаларға қолжетімді болуына педагог/қызметкерлердің қадағалауы да кедергі болуы мүмкін, мысалы, балаларға «жабық» деуі, сөредегі кей нәрсені алма деп үйретуі, балаларды топқа бөліп, өзі таңдаған нәрсені алуына, еркін жүріп-тұруына бөгет болуы мүмкін. Материалдар қолжетімді болатын уақыт деп балалардың бәріне қолжетімді және оған кедергі жоқ кез, мысалы, өзге балалар сол материалдарды пайдаланып жатқан кезде тамақ ішіп отыруға не топтық серуенде жүруге мәжбүр болмайтын кез айтылады.

Материал қолжетімді деп санау үшін сол уақыт ішінде әр балаға қолжетімді болуы міндет емес, бірақ оны алғысы келген кез келген бала емін-еркін пайдалана алуы керек. Мысалы, белгілі бір жерде немесе белгілі бір уақытта қайсыбір балалардың ғана қолында болуы мүмкін. Материал балаларға қолжетімді деп санау үшін ол материал кіші (3-ке толмаған) балалардың өзіне

көрініп тұруға тиіс. Ал материал жабық жерде тұрса, үлкенірек балаларға (4-5 жастағылар) қолжетімді деп, тек оны емін-еркін ала алса саналады.

Қызығушылық - балалар педагогтың ұйымдастырған жұмысына, ойынға немесе ортаға, ойыншыққа т.б. қызыққанын және әуестенгенін білдіреді. Мұны жай ғана жақсы мінез-құлықтан ажырата білу керек. Балалар емін-еркін отыра алады, педагог/қызметкердің бетіне жасқанбай қарай алады, бірақ ойынға немесе басқа әрекет түріне аса қызыға қоймауы ықтимал. Балалардың қызығуы жылдам жоғалуы мүмкін (мысалы, аяқкиімімен, қасындағы баламен ойнап кетуі мүмкін), содан соң қайта қызығушылық танытуы мүмкін, бірақ бағалайтын кезде оған көп мән беруге болмайды. Бағалаған кезде баланың қызықпауына педагог/қызметкердің жағымсыз көзқарасы әсер еткен-етпегенін барынша ескеру керек.

Қол гигиенасы. Баланың қолы кір екені көрініп тұрса, оны алдымен жуып алу керек, әсіресе қатты кір болса, 10–20 секунд ұзағырақ сабындау керек. Бактерияға қарсы сабынды қолдануға болмайды. Сурет салуға арналған кейбір сенсорлық материалдарды пайдаланатын балалар ойын алдында да, ойнап болған соң да қолын жууға не нұсқаулыққа сәйкес санитайзермен тазалауға тиіс. Микроб құрғақ материалға қарағанда ылғал материалдан көбірек тарайды. Мысалы, түрлі-түсті қарындашты пайдаланса, қолды тазалау керек болмас еді, ал екі бала бірге ермексизден, құмнан бірдеңе істесе немесе саусағымен сурет салса, қолын жуу керек. Сол сияқты құрғақ құммен ойнар алдында қолды тазалаудың керегі жоқ (бірақ ойнап болған соң тазалау керек), ал суға құм илеп, бірге ойнаса, ойнар алдында да, ойнап болған соң да қолын жуып тазалауы керек. Баланы тамақтанар алдында дастарқанға қолын жуып отыруға үйрету қалыптастырылады.

Жеке үйрету дегеніміз – топтағы балалардың қабілеті, қажеті мен қызығушылықтарына қарай жеке жұмыс жасау; әр балаға жеке көңіл бөліп, оның әр тапсырманы орындай алу немесе тапсырманы түсіне алу қабілетін анықтау; әр баланы мақтап, қолдау; баланың қабілеті мен қызығушылығына сәйкес стратегияларды қолдану; баланың тапсырманы қалай орындағанын бағалау. Негізі мұның бәрі бейресми жағдайда істеледі және бағыт беріп үйрету стратегиясы көп қолданылмайды. Сондықтан бақылау кезінде педагогтердің/қызметкерлердің балалармен қарым-қатынасындағы елеусіз тұстарды мұқият қадағалау керек. Қай әдісті қолданса да, балалардың бәрі бәрін бір уақытта істеуі керек деп ойлауға болмайтынын түсіну маңызды.

Бақылаушы ересектеу және көбірек үйренген балалардың едәуір күрделі машықтары да ересектер тарапынан қолдау табатынын ескеруге тиіс. Тіпті шағын топтардың өзінде балалардың қабілеті түрлі деңгейде болатынын ескеру керек. Бақылаушы үйрену барысы баланың қабілетіне сай не сай емесін және дұрыс не дұрыс емесін білу үшін әр баланың жетістігін бақылап отыруға тиіс. Тіпті балалардың бәрінен бір нәрсе, айталық, бөлмеге кіргенде өз атын айта алуы күтілетін болса да, ол үйрету әр балаға жеке өткізілетін- өткізілмейтінін

анықтау үшін, әр бала тапсырманы жақсы орындай алатын деңгейді анықтауы керек.

Әдетте балалар қай материалды пайдаланатынын өзі таңдап, өз мүмкіндігіне сай пайдаланатын еркін ойын кезінде, үйрету бағдарламасында жеке үйрету көрсеткіші бар-жоғы көрінеді. Дегенмен жеке үйрету тәрбиеші мен баланың ойын барысындағы өзара қарым-қатынасынан, сондай-ақ балаларға пайдалануды үйрететін материалдардан көрініп тұруы керек. Педагог/қызметкер 4-5 жасар балаға қол моторикасын дамыту үшін материалдар ұсынып, күрделірек тапсырма беріп, ойын барысында математика мен сауат ашуына көбірек назар аударуы мүмкін. Ал одан кішірек балаларға педагог/қызметкермен ойын туралы сөйлескен оңайырақ, сондықтан оларға ойын түріндегі тапсырмалар беруі керек.

Ойын аймағы дегеніміз – балаларға түрлі ойын материалдары қолжетімді аймақ.

«Қызығушылық орталығы» дегеніміз – белгілі бір ойын түрлеріне арналған арнайы белгіленген аймақ. Материалдар типіне қарай бөлініп, балаларға қолжетімді жерге қойылады. Материал пайдалануға қажет жиһазбен қамтамасыз етілуге тиіс. Материалдарды пайдаланып ойнайтын ойындарға белгілі бір орын бөлінеді, балалар саны мен материал саны соған сай болады. Текше құрастыру мен рөлдік ойындар белсенді ойын түрі саналады, сондықтан бұларға арналған қызығу орталығы кітап пайдалану, қол моторикасын дамыту, жаратылыстану сияқты бағдарламаларға арналған аймақтарға қарағанда үлкенірек болуы керек.

«Қызығушылық орталығы» анықтамасының талаптары сақталмаса, онда оны тек ойын аймағы ретінде бағалау керек. «Қызығушылық орталығы» – ойын алаңдарының арнайы, нақты бөлінген түрі. Егер қызығушылық орталығында оған лайық емес бір-екі материал тұрса, оған назар аударыңыз: ол материалдар қызығу орталығының мақсатына кедергі келтірмесе ғана оны есепке алыңыз. Мысалы, оны пайдалануға арнайы бос орын керек немесе қызығушылық орталығындағы тыныштықты бұзатындай болмаса – зияны жоқ.

Педагогтер/қызметкерлер әдетте балалармен тікелей жұмыс істейтін персонал құрамына жатады. Бір топта әдетте бірнеше педагог/қызметкер болатындықтан, бағалау шкаласында педагог/ қызметкер сөзі көпше түрде қолданылады. Әр педагог/қызметкердің іс-әрекеті әртүрлі болғанда, жалпы әр қызметкер балаларға қалай әсер ететініне қарап бағалау керек. Мысалы, бөлмеде педагог/қызметкерлердің бірі әңгімешіл, ал өзгесі сөзге сараң болса, балалардың сөйлесу қажетін педагог/қызметкерлер жалпы қаншалықты өтей алатынына қарай бағаланады.

Кез келген өзара қарым-қатынас түрі мәселесінде «педагог/ қызметкер» әрдайым топ бөлмесіндегі және әрдайым (күн сайын) көп уақытын балалармен бірге өткізетін ересек адам саналады. Олардың қатарына әрдайым топ бөлмесінде болатын еріктілерді де жатқызуға болады. Бұл көрсеткіштің талабы қаншалықты орындалғанын бағалау кезінде топ бөлмесінде аз ғана уақыт

болатын немесе күн сайын бола бермейтін ересек адамдарды қосуға болмайды. Мысалы, медбике, ата-ана немесе мектепке дейінгі ұйым басшысы топ бөлмесіне кірсе және аз уақыт балалармен өзара қарым-қатынас жасаса, бағалау кезінде оны ескермейсіз, тек сол өзара қарым-қатынас балаларға жағымсыз әсер етсе ғана ескеру керек.

ҚОРЫТЫНДЫ

Зерттеу нәтижелері негізіндегі сапаны бағалау өлшемшарттарын өзін өзі бағалау құралы ретінде енгізу мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының ішкі мониторинг жұмыстарын жетілдіруді көздейді. Сол арқылы мектепке дейінгі ұйымдар өздерінің білім беру қызметтерінің сапасын кешенді бағалай алады және қажетті жұмыстарды нақты анықталған бағытта жүргізеді. Сонымен қатар, процесті қадағалап отыруға ықпал етеді және мектепке дейінгі ұйымдардың жауапкершілігін арттырады.

Өлшемшарттардың ішінде баланың қоршаған ортасы мен педагогикалық процестің жағдайын бағалауға мүмкіндік беретін индикаторлардың болуы тәрбиешілердің баланың қызығушылығын қаншалықты қолдайтынын, оған жеке көңіл бөлуін және үйлесімді дамуына жағдай жасалуын зерделеуге көмектеседі.

Мектепке дейінгі білім сапасына, баланың әл-ауқаты мен көңіл-күйіне, оның дағдыларын дамытуға қаншалықты көңіл бөлінетінін анықтау өте маңызды және қажетті өзгерістерге негіз болатын деректерді жинауға мүмкіндік береді.

ҚОСЫМШАЛАР

1-қосымша

Мектепке дейінгі ұйымдарға өзін өзі бағалау үшін ұсынылатын өлшемшарт үлгісі

Құрылымдық сапа

№	Сапаның параметрлері	Сапаның өлшемшарттары	Сапаны бағалау <i>(1-10 балл аралығында белгіленеді)</i>
1	Мектепке дейінгі ұйымның ұйымдастырылуы және дизайны	Қауіпсіз аула	
		Қолжетімді кіретін және шығатын есіктер	
		Жақсы жарықтандырылуы	
		Ыңғайлы орналасуы	
		Ойынға жеткілікті кеңістіктің болуы	
2	Ішкі кеңістіктің ұйымдастырылуы, қол жетімділігі және қауіпсіздігі	Жиһаздың балалардың жасына сәйкестігі және оның сапасы	
		Ойыншықтар, материалдар, дамытушы ойындар санының жеткілікті болуы және олардың түрлерінің болуы	
		Ойыншықтардың, материалдардың, дамытушы ойындардың балалардың жасына сәйкестігі	
		Қызығушылықтары бойынша кемінде 5-тен кем емес ойын аймақтары	
		Ойын бөлмесінде жұмсақ жиһаздың болуы	
		Кеңістіктің трансформациялануы	
		Заттық-кеңістіктік дамытушы ортасының қауіпсіздігі, қол жетімділігі және эстетикасы	
3	Педагогтердің білім деңгейі мен кәсіби шеберлігі	Балаларға мейірімділік пен сүйіспеншілік танытады, қарым-қатынас үшін жайлы жағдайлар жасайды	
		Қауіпсіз заттық-кеңістіктік дамытушы ортаны ұйымдастырады және оны тиімді қолданады	
		Балалармен бірге әрекет ету кезінде мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту әдістемесін меңгергені байқалады	
		Өз тәжірибесіне талдау жүргізе отырып, циклограмманы толықтырады	
		Ойында өзінің жасаған бұйымдарын қолданады	
		Тәрбиеленушілердің негізгі әрекетінің түрлерін басқарады	
		Балалардың дамуында жетістіктерге қол жеткізе отырып, тәрбиелеу-білім беру процесінің міндеттерін табысты шешеді	
		Тиісті жас тобындағы балалардың психологиясын біледі және жайлы жағдайлар жасайды, эмоционалды қолдау көрсетеді	

		Даулы мәселелерді оңтайлы шеше алады	
		Мектеп жасына дейінгі балалардың физиологиялық даму ерекшеліктерін біледі, балалардың үстел басында дұрыс отыруын, қимылдар жасау кезінде және қимылды ойындар ойнағанда дененің қауіпсіздігін бақылайды	
		Бақылауды үйретеді, зерттеу әрекетін бастайды	
		Топта тазалық пен тәртіп сақтауға баулиды	
		Ересектерге, басқа балаларға көмектесуге үйретеді	
		Мәдени-гигиеналық дағдыларға үйретеді	
		Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз етеді	
		Ата-аналармен ынтымақтастық орнатады	
		Басқа педагогтермен (тәрбиеші, дене шынықтыру нұсқаушысы, музыка жетекшісі, дефектолог, психолог, медицина қызметкері) жұп болып жұмыс істей алады:	
		1) тәрбиеші-тәрбиеші	1)
		2) тәрбиеші-дене шынықтыру нұсқаушысы	2)
		3) тәрбиеші- музыка жетекшісі	3)
		4) тәрбиеші-психолог	4)
		5) тәрбиеші-арнайы педагог	5)
		Балаларда зерттеушілік әрекет дағдыларын дамытады	
		Педагогикалық әдеп нормаларын сақтайды	
		Ата-аналармен жұмыстың тиімді әдістерін көрсетеді	
		Сараланған жұмыс үшін мониторинг нәтижелерін талдайды және жүйелі қолданады	
		Цифрлық ресурстарды пайдаланады	
		Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған жеке бағдарлама әзірлейді	
		Балалардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қабілеттері мен қызығушылықтарын анықтайды, бақылайды, оларға мониторинг жүргізу ережелеріне сәйкес (бастапқы, аралық және қорытынды) диагностика жүргізеді	
		Балалармен және олардың ата-аналарымен мейірімді қарым-қатынас орната алады	
		Авторлық дидактикалық материалдарды әзірлейді	
		Өзінің кәсіби қызметін талдайды	
		Өзінің озық тәжірибесін таратады	
		Өз жұмысын жоспарлайды, перспективалық жоспар негізінде циклограмма құрады	
4	Дамытушы бағдарламалардың мазмұны мен сапасы	Ненің дұрыс және дұрыс емес екенін түсінуге үйретеді	
		Әдептілік пен мейірімділік дағдыларына баулиды	
		Дос болуға, құрмет көрсетуге, көмектесуге, бөлісуге үйретеді	

	Қоршаған әлемге қызығушылықты дамытады, бақылауға және зерттеуге үйретеді	
	Тыңдауға, түсінуге және өз ойын түсінікті жеткізуге үйретеді	
	Қауіпсіз мінез-құлық ережелерін және пайдалы әдеттерді сақтауға баулиды	
	Қимылды ойындар арқылы қимыл белсенділігімен айналысуға үйретеді	
	Өз бетінше ойнауға үйретеді	
	Ересектерге көмектесуге, еңбекқорлыққа баулиды	
	Ата-аналарына, достарына, туған өлкесіне сүйіспеншілік пен қамқорлық танытуға, отбасын бағалауға үйретеді	
	Өзіне-өзі күтім жасау және бастамашылдық танытуға баулиды	

1. Процестің сапасы

№	Сапаның параметрлері	Сапаның өлшемшарттары	Сапаны бағалау (1-10 балл аралығында белгіленеді)
1	Педагогтің күнделікті тәжірибесі	Балаларға қызығушылықтары бойынша әрекет түрлерін таңдауға мүмкіндік береді	
		Белсенді және баяу ойындарға, оның ішінде ұлттық ойындарға арналған аймақтар жасайды	
		Өз-өзіне қызмет көрсетуге және дербес әрекетке көңіл бөлу (киіну, шешіну, ойыншықтарды жинау және т. б.)	
		Балаларды тыңдайды, олармен диалог жүргізеді, қарым қатынасқа тартады	
		Балаларға өз ойларын еркін айтуға мүмкіндік береді, оларға пайымдау және ойын жеткізу үшін нақты сұрақтар қояды	
		Күні бойы балалардың сөздік қорын байытады	
		Сюжеттік-рөлдік ойындарға уақыт бөледі, балаларға сюжеттік-рөлдік ойындарды өз бетінше ұйымдастыруға мүмкіндік береді	
		Табиғи материалдармен ойындар ұйымдастырады, әртүрлі табиғи материалдардың қасиеттерін бірігіп зерттейді	
		Балаларға кітап оқып береді, бірге ертегілерді тыңдайды, таныс балалар қойылымдарын рөлдерге бөліп ойнатады	
		Командада жұмыс істеуге үйретеді	
		Топта кітап бұрышын ұйымдастыру арқылы балалардың кітапқа деген қызығушылығын арттырады, кітаптардағы суреттерді өз бетінше карауды, суреттер бойынша сұрақтар қоюды, суреттер бойынша бірге әңгімелер құрастыруды үйретеді	
		Балаларға жеке қарым-қатынас жасауға, пікір алмасуға, бірігіп ойнауға мүмкіндік береді	
Балалардың қызығушылықтарын ескере отырып, бейнелеу және шығармашылық әрекетті ұйымдастырады, балалар бейнелейтін заттарды			

		өз бетінше зерттеуге, өз қалауы бойынша материалдарды, бейнелеу техникасын (саусақ, алақан, мақта, саз, ермексаз, қағаз және т. б.) таңдауға мүмкіндік береді	
2	Педагогтың балалармен, балалардың бір-бірімен тиімді бірге әрекет ету уақыты	Тәрбиелеу-білім беру процесінің уақытын тиімді бөледі	
		Әр түрлі іс-әрекеттер арасындағы балалардың күту уақытын барынша қысқартады (күні бойы 20-30 минуттан аспайды)	
		Балалармен мақсатты ойындар өткізеді	
		Балаларға аяқталмаған сюжеттік ойындарды аяқтауға мүмкіндік береді	
		Балалар әрекетіне қосыла алады және оларға бағыт береді (қажет болған жағдайда)	
3	Күтім жасау мен дамытуды кіріктіру, режимдік сәттердің мүмкіндіктерін пайдалану	Тәрбиеші жұбымен және басқа да педагогтермен тиімді жұмыс істейді	
		Ұйымдастырылған іс-әрекеттің бірнеше түрлерін кіріктіретін мақсатты ойындар ұйымдастырады	
		Серуен уақытында ұйымдастырылған іс-әрекеттің түрлерін кіріктіреді	
		Басқа да режимдік сәттерде кіріктіру әдістерін қолданады	
4	Педагогтің нәтижелі тәжірибесі	Ойын арқылы оқытады	
		Балалардың дамуындағы ілгерілеуді қадағалайды	
		Балалардың дербестігін дамытады	
		Балалар топтың ережелерін орындайды	
		Балалардың дербес әрекетін ұйымдастырады	
5	Отбасын тәрбиелеу-білім беру процесіне тарту, отбасымен өзара ынтымақтастықта тиімді тәжірибені қолдану	Ата-аналар жиналысының жаңа түрлерін қолданады	
		Тренингтер	
		Семинарлар	
		«Игі істер күні»	
		Ашық есік күні	
		Отбасылық эстафеталар	
		Ата-аналардың қатысуымен педагогикалық кеңес	
		Ата-аналар конференциясы	
		Ата-аналармен қарым-қатынас жасайды, әңгімелеседі	
		Жеке және топта кеңес береді	
		Сұрақ және жауап кештерін ұйымдастырады	
		Ұйымдастырылған іс-әрекеттердің, режимдік сәттердің бейнежазбаларын қарайды және талқылайды	
Ересек топ балаларының ата-аналарымен сұхбаттасады			

3. Нәтиженің сапасы

№	Сапаның параметрлері	Сапаның өлшемшарттары	Сапаны бағалау (1-10 балл аралығында белгіленеді)
1	Балалардың денсаулығын жақсарту, олардың құқықтарын қорғау	Жайлы жағдай жасайды	
		Қауіпсіздік	
		Ортаның қолжетімділігі	
		Қолайлы микроклимат	
		Балаларға мейірімді қарым-қатынас жасайды	
		Санитарлық нормалар сақталады	
		Құқық бұзушылықты тіркеуге арналған бейнекамералар бар, онда НҚА талаптарына сәйкес жазба сақталады	
2	Эмоционалдық, моральдық, психологиялық жайлылықты анықтау	Балалар МДҰ ға жақсы көңіл-күймен келеді, таңертең көтеріңкі көңіл-күймен қалады	
		Тәрбиешілер мейірімділікпен қарсы алады, амандасады, әңгімелеседі.	
		Тәрбиешілер басқа балаларды қабылдап жатқан кезде балалар еркін ойнай алады, өз бетінше әрекет түрін таңдай алады	
		Балалар бастама көтере алады, өз қажеттіліктері туралы ашық айта алады	
		Ересектер балалармен, балалар бір-бірімен тату қарым-қатынас жасайды	
		Дау-жанжал жағдайлары өте сирек кездеседі, педагогтер дау-жанжалдарды шеше алады	
3	Менталды дамыту	Педагогтер балалардың қабілеттерін анықтай алады	
		Педагогтер балалардың қабілеттерін дамыту үшін жұмыс істейді	
		Педагогтер балалардың айқын қабілеттерін дамыту үшін ата-аналарды тартады, ата-аналарға кеңес береді	
		Педагогтер ерте бейіндеу бойынша жұмыс жүргізеді	
4	Балалардың денсаулығын сақтау	Күн тәртібі	
		Гигиена	
		Дұрыс тамақтану	
		Жақсы әдеттер	
		Физикалық белсенділік	
		Дене шынықтыру	
5	Мектепте оқуға дайындау	физикалық дамыған	
		ізденімпаз	
		бастамашыл	
		табанды	
		бейімделуге қабілетті, көпшіл	
		өзіне сенімді	
		командада жұмыс істей біледі	
		эмоционалды жауапты	
өзі, отбасы, қоғам (жақын қоғам), мемлекет (ел), әлем және табиғат туралы			

		алғашқы түсініктерге ие	
6	Ата-аналардың қанағаттануы	Сауалнама сұрақтары бойынша	Ата-аналар сауалнамасының нәтижелері

2-қосымша

Ата-аналарға арналған сауалнама үлгісі

1. Балаңыздың аты-жөні

2. Сіз балаға кім болып келесіз?

Анасы

Әкесі

Заңды өкілі _____

3. Жалпы, сіздің балаңызда келесі салалардың бірінде қиындықтар бар деп ойлайсыз ба: эмоцияға берілуі, жинақтылық, мінез-құлық немесе басқа адамдармен тіл табысуы?

ЖОҚ

ИӘ – аздаған қиындықтар

ИӘ – біршама қиындықтар

ИӘ – өте ауқымды қиындық

4. Төменде көрсетілгендердің ішінен балаңызға қатысты пікірді таңдаңыз:

Балам әрқашан балабақшаға барғанды ұнатады

Баламның кейде балабақшаға барғысы келмейді

Баламды балабақшаға апару қиындық келтіреді

Баламның үнемі балабақшаға барғысы келмейді

5. Менің балам мен тәрбиешінің қарым-қатынасы

өте жақсы	бейтарап	шеттетілген	суық
-----------	----------	-------------	------

6. Менің балама тәрбиешінің тарапынан көңіл бөлінеді

Әрқашан	Жиі	Кейде	Сирек	Ешқашан
---------	-----	-------	-------	---------

7. Менің балама балабақшада болу

Көңілді	Қызықты	Жабырқайды	Ұнамайды
---------	---------	------------	----------

8. Менің балам балабақшада күннің қалай өткені туралы айтады

Үнемі және ықыласпен айтады	Жиі, егер сұрасаң айтады	Сирек, күн қызықты өткенде айтып береді	Ешқашан, балабақша туралы айтуды ұнатпайды
-----------------------------	--------------------------	---	--

9. Тәрбиешісі балам, оның қызығушылықтары туралы көп ақпарат бере алады

Ешқашан	Сирек	Кейде	Жиі	Үнемі
---------	-------	-------	-----	-------

10. Балаңыздың балабақшада өзін жайлы сезінуіне сәйкес келетін барлық жауаптарды белгілеңіз

Менің балам өзін қауіпсіз және сенімді сезінеді

Менің балам балабақшаға барғанды ұнатады

Менің балам осы балабақшаға барғалы көп ашуланатын болды

Менің балам тәрбиешісін жақсы көреді

Менің балам өзін балабақшада жалғыз және оқшау сезінеді

11. Балам көбінесе мыналар туралы айтады:

Бүгін не үйренгені

Бүгін қандай ойын ойнағаны

Серуенде немен айналысқаны

Қандай кітаптар оқып бергені

Өз нұсқаңыз _____

12. Мен қалаймын (сәйкес келетін барлық жауаптарды белгілеңіз):

Менің балама көбірек көңіл бөлінсе

Менің баламның балабақшада көбірек ойнауы керек

Менің баламның балабақшада көбірек серуендеуі керек

Менің балама көбірек көмек қажет

Менің баламмен көбірек қарым-қатынас жасау қажет

Менің балам үшін бәрі жеткілікті

Өз нұсқаңыз _____

13. Балаңыздың балабақшадағы қандай күнделікті әрекеті туралы бөліскенді қалайсыз?

Методическое руководство рекомендовано научно-методическим советом «Института раннего развития детей» МП РК в соответствии с протокольным решением от 23 ноября 2022 года №11.

Методическое руководство по использованию инструментариев (критерий) оценки качества дошкольного воспитания и обучения – Астана, 2022 - 39 стр.

Рецензенты:

Жиенбаева С.Н., д.п.н., профессор;

Ибрагимова Г.К., доктор PhD;

Мукушева Г.О., сертифицированный эксперт (ECERS-3)

В рамках исследования, начатого в 2021 году, сертифицированными экспертами был проведен обзор текущей ситуации с использованием шкалы ECERS-3 в качестве инструмента для наблюдений. Были подготовлены необходимые рекомендации для организации предметно-пространственной развивающей среды в дошкольных организациях, предложены идеи для обеспечения доступности среды и его соответствия интересам и потребностям детей, эти условия являются основаниями для качественного взаимодействия педагога и ребенка. На их основе разработаны критерии оценки качества дошкольного воспитания и обучения.

Данное методическое пособие предлагается в качестве руководства заведующим, методистам, педагогам дошкольных организаций, специалистам системы дошкольного образования, использующие инструменты оценки качества дошкольного воспитания и обучения.

«Институт раннего развития детей», 2022 г.

СОДЕРЖАНИЕ

Введение.....	22
1 Пояснения к критериям измерения качества дошкольного воспитания и обучения	23
2 Методические рекомендации по использованию инструментариев (критериев) оценки качества дошкольного воспитания и обучения ..	26
3 Заключение.....	31
Список литературы	32
Приложения	33

ВВЕДЕНИЕ

Государственная политика в системе дошкольного воспитания и обучения направлена на обеспечение доступности и создание равных стартовых возможностей для получения качественного образования детей дошкольного возраста [1]. Согласно рекомендациям экспертов ОЭСР, Казахстану необходимо уделять особое внимание детям раннего возраста и активно продвигать дошкольное образование для детей до 3 лет. Эта тенденция также подтверждается другими международными исследованиями, такими как TIMSS и PIRLS [2].

Современное дошкольное образование формируется в связи с созданием условий для развития детей через организацию насыщенной предметно-пространственной развивающей среды, использование целенаправленной игры для обучения детей и взаимодействие с детьми. Развивающая программа для детей должна соответствовать их возрасту и не иметь академической направленности [3].

В данном направлении, в рамках целевого программного финансирования реализуется научный проект «Научные основы модернизации системы образования и науки в 2021-2023 годах» совместно с Национальной академией образования имени И. Алтынсарина, который предусматривает изучение качества дошкольного воспитания и обучения в дошкольных организациях страны и разработку его критериев.

Промежуточным итогом результатов исследования определены следующие приоритеты развития дошкольного воспитания и обучения в Казахстане:

- качественная трансформация, для этого необходимо идентифицировать цели и задачи с МСКО-201;
- повышение качественного уровня педагогических кадров, модернизация образовательных программ технического и профессионального образования и высшего образования;
- развитие инфраструктуры, увеличение детских садов, создание условий для организации предметно-пространственной развивающей среды;
- совершенствование системы финансирования и управления.

В 2017 году для определения качества дошкольного образования в Казахстане впервые внедрена система индикаторов развития умений и навыков детей дошкольного возраста. По результатам мониторинга определена динамика доли сформированности навыков у детей 5-6 лет (82% в 2020 году и 62,5% в 2017 году). Однако видно, что данная система требует дополнительной доработки с учетом международного и отечественного опыта. Это связано с тем, что показатели превратились из рабочего инструмента педагога, контролирующего прогресс ребенка, в рейтинговый индикатор качества. Инструменты самооценки дошкольных организаций не содержат критериев оценки качества педагогического процесса. Поэтому, в ходе исследования наблюдения состояния детских садов в Казахстане была использована

международная шкала оценки качества ECERS-3. Наблюдение методом случайного отбора позволило получить необходимую информацию, касающуюся организации окружающей среды ребенка. Результаты анализа полученных данных послужили основой для определения состава и параметров вновь разрабатываемых критериев оценки качества дошкольного воспитания и обучения.

1. Пояснения к критериям измерения качества дошкольного воспитания и образования

Впервые о модернизации сферы дошкольного образования и кардинальных изменениях педагогических подходов упоминается в Модели развития дошкольного воспитания и обучения (далее - Модель) [4]. В пункте 38 Модели определены приоритетные направления необходимых изменений: осуществление комплексного перехода к высокому качеству образовательных услуг, обеспечению равного доступа к качественному дошкольному образованию всех детей, проведению комплексных исследований по выявлению проблем в системе дошкольного образования, в том числе внедрение независимой национальной системы оценки качества дошкольного воспитания и обучения.

Согласно инструментам наблюдения, разработанным учеными из Великобритании и США (Quality of Learning, Ages and Stages, Strengths and Difficulties Questionnaire, Scales Packet, Mind Tools), лучший опыт того, как дети учатся и развиваются, основан на реальных знаниях, а не на предположениях. Исследовательская база дает основные принципы развития ребенка и его усвоения навыков. Эти принципы составляют прочную основу для раннего развития и образовательных решений согласно учебным планам и данным об эффективности обучения [5].

В ходе исследовательской работы с целью выявления компонентов, необходимых для оценки качества, с апреля по май месяцы 2022 года в стране запущены пилотные проекты «Центры компетенций» и «Два педагога в группе дошкольных организаций в течение дня». Так, в пилотном проекте «Два педагога в группе дошкольной организации в течение дня» рекомендовано выполнение следующих задач: установление доверительного взаимоотношения с детьми; создание условий для свободной игры детей; организация развивающей среды; эффективное использование возможностей развивающей среды через целенаправленные игры; умение ставить ребенка как активного участника своего обучения; умение правильно организовать деятельность ребенка и управлять им, поддерживать прогресс развития.

В ходе апробации было изучено, насколько снижение нагрузки через работу двух воспитателей влияет на качество дошкольного воспитания и обучения в группе, на самочувствие и настроение ребенка, на развитие его навыков.

Собранные данные (анкетирование, наблюдения экспертов, рефлексия воспитателей) послужили основой для дальнейших необходимых изменений в

сфере дошкольного воспитания и обучения страны. В частности, в 2022 году внесены изменения и дополнения в 7 (семь) нормативные правовые акты (НПА) регламентирующие систему дошкольного воспитания и обучения. Наиболее важными из них являются Государственный общеобязательный стандарт, Типовой учебный план и Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения, послужившие основой для качественной трансформации содержания. Образовательные области в содержании программы были ориентированы на навыки детей и включают ожидаемые результаты в соответствии с их возрастом.

При планировании воспитательно-образовательного процесса, педагог ставит перед собой 3 важных вопроса:

1) «какие качества я должен сформировать?», ответ на который представлен в Стандарте (9 качеств, которые должны быть сформированы у ребенка);

2) «чему я должен научить?», ответ в Программе дошкольного воспитания и обучения (11 задач педагога);

3) «как я это реализую?», ежедневно, начиная с момента приема детей в детский сад и до ухода их домой (согласно Типовому учебному плану).

Следовательно, педагог учит ребенка:

понимать, что «правильно» и что «неправильно»;

быть вежливым и доброжелательным;

дружить, уважать, помогать, делиться;

проявлять любознательность, научить наблюдать, исследовать окружающий мир;

слушать, понимать и говорить осознанно;

соблюдать правила безопасного поведения и здоровые привычки;

поддерживать физическую активность, в том числе через подвижные игры;

играть самостоятельно;

помогать взрослым, трудолюбиво;

любить и уметь проявлять заботу к родителям, друзьям, родному краю, ценить семью;

заботиться о себе и проявлять инициативу.

«Вся воспитательная деятельность, проводимая до пяти лет, - это содержание всей вашей работы», - так сказал Жусуп Баласагун еще в XI веке. Если это так, то мы возвращаемся к идее своих ценностей в направлении качественной модернизации содержания, и это должно только укрепить основы воспитания.

Работа по изучению опыта Финляндии, Южной Кореи, Эстонии, Гонконга в целом свидетельствует о том, что в этих странах программа раннего развития ребенка начинается в первую очередь с формирования элементарных нравственных ценностей и жизненных навыков.

На сегодняшний день в пилотных дошкольных организациях апробируется проект критериев качества дошкольного воспитания и обучения, разработанных в рамках исследования. С этой целью расширен масштаб

пилотных работ, начатых в апреле. Привлечено 39 детских садов со всех 20 регионов страны. Пилотный проект продлен приказом Министра просвещения РК от 26 сентября 2022 года №408 до конца текущего года [6].

В состав разработанного инструмента оценки качества входят компоненты, оценивающие структурное качество, педагогический процесс, качество ожидаемого результата. В начале пилотного проекта детским садам было предложено оценить качество дошкольного воспитания и обучения с помощью ответов «ДА» или «НЕТ». Для этого были определены 54 критерия к 4 параметрам в 1-м компоненте, 40 критериев к 5 параметрам во 2-м компоненте и 33 критерия к 6 параметрам в 3-м компоненте. После первого этапа оценивания качества с помощью данных критериев, было предложено использование балльной системы оценивания.

Разработанные критерии оценки качества дошкольного воспитания и обучения максимально содержат все компоненты качества и включают:

1) Структурное качество, со следующими критериями

- организация и дизайн системы дошкольной организации
- внутренняя организация пространства, доступность и безопасность
- уровень образования и профессионализм педагогов
- содержание и качество развивающих программ.

2) Качество процесса, со следующими критериями

- ежедневная практика педагога
- время эффективного взаимодействия педагога с детьми, между детьми
- уход и развитие в интеграции, использование возможностей режимных

моментов

- результативная практика педагога
- вовлеченность семьи, использование действенной практики во взаимодействии с семьей.

3) Качество результата, со следующими критериями

- благополучие детей, защита их прав
- измерение эмоционального, морального, психологического комфорта
- ментальное развитие
- здоровье детей
- подготовленность к обучению в школе
- удовлетворенность родителей.

При разработке критериев учитывался и набор качеств, определяющих профессиональную подготовку воспитателя. Они были получены путем анализа моделей профессиограмм педагогов, работающих в системе дошкольного образования, путем различения их следующих навыков и профессионально значимых личностных качеств:

- милосердие;
- коммуникативность;
- эмпатия;
- уравновешенность;
- рассудительность;
- активность;

ответственность;
настойчивость;
точность;
образованность;
креативность;
идейность.

По итогам пилотного проекта в дальнейшем будут уточнены индикаторы каждого критерия.

Внедрение единых критериев оценки качества способствует усовершенствованию инструментов мониторинга и сертификации дошкольных организаций. Разрабатываемые критерии оценки качества дошкольного воспитания и обучения предусматриваются в качестве инструмента самооценки дошкольных организаций. Это предполагает, с одной стороны, учет рискованных моментов для предотвращения превращения разрабатываемого инструмента оценки качества в инструмент рейтингового показателя детских садов.

2. Методические рекомендации по использованию инструментариев (критериев) оценки качества дошкольного воспитания и обучения

1. Использование критериев в качестве инструмента самооценки проводится путем наблюдения и оценки каждого показателя.

2. Более полную информацию можно собрать, наблюдая за активным периодом, в котором принимают участие большинство детей. При этом рекомендуется наблюдать за временем отведенным на игру. Потому что, важно наблюдать за действиями во время игры и накоплением опыта детьми. Тем самым, можно достоверно оценить показатели.

3. Беседы проведенные с педагогами и сотрудниками, их мнения, при оценивании не должны влиять на выставление баллов, так как необходимо учитывать только данные наблюдений.

4. Для выставления баллов можно провести непрерывное наблюдение или использовать суммарный результат коротких наблюдений в разное время согласно режима дня. Кроме этого, следует выделить дополнительное время для наблюдения по показателям, которые не были охвачены в момент основного наблюдения.

5. Во время наблюдения педагогического процесса важно учитывать содержание и качество проводимых интегрированных организованных деятельностей, указанных в Стандарте.

6. Прежде чем ставить баллы по соответствующим показателям, нужно убедиться в полноте полученной информации по реализации Типовой программы дошкольного воспитания и обучения. Для этого необходимо следить за видами детской деятельности, на которые педагог ежедневно отводит время в соответствии с Типовой учебной программой.

7. Очень важно и то, как долго были доступны используемые детьми материалы, независимо от того, были ли они доставлены от куда то или находились в группе. В целом, учитывается постоянная доступность игрушек и

материалов для детей. В случае, если педагог использовал их при организации определенной целевой игры, они должны быть доступны детям до окончания игры.

8. Время, отведенное на подвижные игры и двигательную активность детей, должно быть не менее 1-1,5 часа в день.

9. Хорошим показателем является то, что продолжительность времени ожидания между режимными моментами и переходом детей от одного вида деятельности к другому составляет не более 10 минут суммарно в течение всего дня.

10. Проведение наблюдения не должно мешать работе дошкольной организации, педагога, деятельности детей. Нужно подождать, пока не наступит удобный момент для получения необходимой информации от педагога, если это необходимо. Материалы, которые находятся на открытой полке, можно рассматривать только в том случае, если вы не мешаете другим.

11. При выставлении баллов по показателям «гигиена» и «безопасность», необходимо учитывать требования стандартов и типовых правил, утвержденных на уровне государства.

12. Питательный состав продуктов, подаваемых во время приема пищи/перекуса, должен соответствовать утвержденным нормам. При наблюдении, особое внимание уделяется выполнению требований, которые должны соблюдаться при приеме пищи. При этом, дети могут дежурить и помогать взрослым.

13. Итоги наблюдений можно вывести, рассчитав средний балл как по отдельным показателям, так и по всем параметрам оценки в целом.

14. Каждому из показателей выставляется по 10 баллов. Чтобы получить среднюю оценку, необходимо разделить сумму баллов на количество оцененных показателей. Общий средний балл выводится через деление всей суммы баллов, выставленных по всем показателям, на количество всех оцениваемых показателей.

15. Достаточный минимальный уровень начинается с 5-ти баллов, средний показатель качества оценивается на уровне 7-и баллов, высокий уровень соответствует 10 баллам.

Объяснение основных терминов в показателях критериев

Доступность – означает, что дети могут достать и использовать материалы, мебель, оборудование и т.д. и самостоятельно ими пользоваться. Не должно существовать каких-либо барьеров для доступа детей. Барьеры могут быть физическими: когда мебель блокирует доступ в определенную часть помещения и детям физически трудно дотянуться до материалов или материалы хранятся в контейнерах с крышками, которые трудно открыть. Контроль со стороны педагога/сотрудника также может ограничить доступность. Например, если сказать детям, что центр интересов «закрыт», что нельзя брать определенные материалы со стеллажей или ограничить пребывание детей в определенной части помещения таким образом, что они не

смогут свободно передвигаться, чтобы выбрать, с чем еще поиграть. Время, в течение которого материалы доступны для детей, должно подсчитываться тогда, когда все дети имеют к ним свободный доступ, но при этом они не вынуждены заниматься чем-то другим, например заканчивать прием пищи или находиться на прогулке.

Доступность материалов не означает, что каждый ребенок должен иметь доступ в течение всего требуемого времени, но каждый ребенок, желающий их получить, должен иметь возможность свободного пользования. Например, доступ в некоторое пространство может быть ограничен количеством одновременно находящихся там детей или связан с определенным временем. Материалы считаются доступными для младших дошкольников (дети 3 лет), если они находятся в пределах их видимости. Для старших дошкольников (дети 4-5 лет) материалы, хранящиеся в закрытых контейнерах или шкафах, могут считаться доступными только в том случае, если дети могут свободно получить доступ к этим материалам.

Вовлеченность - дети выражают заинтересованность и увлечение организованной педагогом работой, игрой или средой, игрушкой и т.д. Следует различать заинтересованность и хорошее поведение во время игры. Дети могут сидеть тихо и смотреть на педагога/сотрудника, но не слишком интересоваться игрой или другим видом деятельности. Вовлеченность детей может быстро исчезнуть (например, они могут заиграть со своей обувью или находящимся рядом ребенком), а затем снова заинтересоваться, но это не должно оказывать серьезного влияния на выставяемые баллы. При оценивании следует максимально учитывать, повлияло ли на интерес ребенка негативное отношение педагога/сотрудника.

Гигиена рук. Если руки детей выглядят грязными, необходимо их вымыть с мылом, намыленные руки тереть друг о друга в течении 10-20 секунд. Антибактериальное мыло не должно использоваться.

Дети, пользующиеся общими материалами для занятий искусством и сенсорными материалами, должны мыть руки или пользоваться дезинфицирующим средством в соответствии с инструкцией по применению как до начала своей деятельности, так и после нее. Использование влажных материалов чаще способствует распространению микробов, чем использование сухих. Например, использование цветных карандашей не требует обязательного мытья рук, а если двое детей делятся пластилином или рисуют с помощью пальцев, здесь необходимо мыть руки. Аналогично гигиена рук не является обязательной перед совместной игрой с сухим песком (но потребуется после игры), однако, если в совместной деятельности используется вода, гигиена рук нужна как до ее использования, так и после. Необходимо приучать детей садиться за стол, принимать пищу только с вымытыми руками.

Индивидуальное обучение – это индивидуальная работа в зависимости от способностей, потребностей и интересов детей в группе; необходимо уделять каждому ребенку внимание и определять его способность выполнять определенную задачу или понимать ее; хвалить и поддерживать каждого ребенка; применять стратегии, соответствующие его способностям и

интересам; оценивать, как ребенок выполнил задачу. По сути, все это делается в неформальной обстановке, с очень небольшим использованием директивных стратегий. Поэтому, при наблюдении следует внимательно следить за незначительными моментами в общении педагогов/сотрудников с детьми. Важно понимать, что не следует придерживаться такого метода работы, который предполагает, что все дети должны делать одно и то же в одно и то же время.

Наблюдатель должен учитывать, что более сложными навыками могут владеть дети постарше или более развитые и умелые дети. Следует отметить, что даже в малых группах необходимо уделять внимание разнице в уровне детей. Наблюдатель должен следить за успехами каждого ребенка, чтобы определить, действительно ли обучение отвечает потребностям каждого из детей, соответствует уровню его развития. Даже если наличие определенного навыка предполагается у всех детей, наблюдатель должен определить тот уровень, до которого ребенок может успешно справиться с поставленной задачей, чтобы убедиться в индивидуализированном подходе к обучению и развитию детей.

Как правило, во время свободной игры, когда дети сами могут выбирать материалы и затем использовать их в меру своих потребностей, индивидуализация образовательной программы присутствует. Однако индивидуальное обучение должно быть отражено во взаимоотношениях воспитателя и ребенка как в процессе игры, так и во время организованных деятельности, проявляясь тем, каким разнообразием и каким объемом материала пользуются дети. Во время игры педагог/сотрудник может предложить 4-5-летнему ребенку материалы для развития моторики рук, выполнять более сложные задания и уделить больше времени на задания по математике и основам грамоты. Дети младшего возраста должны достаточно легко вступать в беседу с педагогом/сотрудником о том, как и во что они играют, сложность их деятельности должна соответствовать их возрасту.

Игровое пространство - это пространство, где детям доступны различные игровые материалы.

«**Центр интересов**» – это четко обозначенное игровое пространство для определенного вида игры. Материалы распределяются по размеру и видам и размещаются в доступном для детей месте. Если необходимо, игровое пространство может быть меблировано. Размер выделенного пространства должен соответствовать своему предназначению и доступным в нем материалам, а также количеству детей, которые могут одновременно играть в одном центре интересов. Поскольку кубики и реквизит для ролевых игр ассоциируются с более активной игровой деятельностью, пространство «центра интересов» для этих видов активности должно быть больше, чем пространство для игр с другими материалами: книгами, природным материалом, предметами для развития мелкой моторики. Если в помещении группы нет пространства, подходящего под определение «центр интересов», следует учитывать только определение «игровое пространство».

Центры интересов – более специализированные, четко определенные виды игровых пространств. Если в таком центре имеются один-два вида материала, не сочетающихся с тем видом активности, для которой предназначен этот центр интересов, но само их наличие никак не влияет на основную деятельность данного игрового пространства, оцените такой центр положительно. Например, использование материалов не требует выделения дополнительного пространства или не создает дополнительных шумовых помех во время основного вида активности в центре интересов.

Педагоги / сотрудники обычно относятся к персоналу, непосредственно работающему с детьми. Термин «педагоги/сотрудники» используется во множественном числе, потому что, как правило, с группой работают несколько взрослых. Отдельные педагоги/сотрудники по-разному подходят к выполнению своей работы, поэтому необходимо оценивать то, как каждый педагог/сотрудник влияет на детей. Например, в группе, где один воспитатель говорит много, а другой чаще молчит, оценка определяется тем, насколько полно реализуются потребности детей в вербальном взаимодействии при участии обоих воспитателей.

Во всех критериях, связанных с любыми видами взаимодействия, под педагогами/сотрудниками понимаются те взрослые, которые находятся в групповом помещении и работают с детьми ежедневно (или почти ежедневно) в течение значительной части дня. К ним можно отнести волонтеров, которые могут находиться в группе. Взрослые, которые присутствуют в группе недолго или не каждый день, не учитываются при оценке выполнения требований соответствующих показателей. Например, если медработник, кто-то из родителей или руководитель дошкольной организации приходят в группу и взаимодействуют с детьми в течение непродолжительного времени или нерегулярно, такие взаимодействия не учитываются при оценке этого показателя, за исключением случаев, когда они негативно влияют на детей.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Внедрение критериев оценки качества на основе результатов исследования в качестве инструмента самооценки предполагает совершенствование работы внутреннего мониторинга дошкольных организаций. Тем самым дошкольные организации могут комплексно оценивать качество образовательных услуг и планировать работу по совершенствованию практики педагогов. Кроме того, комплексное оценивание помогает выявлению точечных проблем и отслеживанию прогресса в развитии детей. Следовательно повышается ответственность дошкольных организаций за результат оказываемых образовательных услуг.

Наличие среди критериев показателей, позволяющих оценить состояние окружающей среды ребенка и взаимодействие в педагогическом процессе, помогают изучить уровень поддержки интереса ребенка, время отводимое на индивидуальную работу и условие созданное для полноценного его развития.

Важно определить, какое внимание уделяется качеству дошкольного воспитания и обучения, благополучию, комфортному пребыванию ребенка в детском саду и развитию его навыков, которые послужат основой для необходимых изменений.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Об утверждении концепции развития образования Республики Казахстан до 2025 года/ Режим доступа: <https://legalacts.egov.kz/npa/view?id=12629438> (дата обращения 10.10.2022)
2. Образование для всех 2000-2015 гг.: достижения и вызовы. Всемирный доклад по мониторингу ОДВ, 2015 г./ Режим доступа: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232205_rus (дата обращения 10.10.2022)
3. Walsh, G., Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., & Ingram, G. (2010). Playful Structure: Six Pillars of Developmentally Appropriate Practice. Handbook.
4. Об утверждении модели развития дошкольного воспитания и обучения, Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 марта 2021 года № 137/ Режим доступа: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000137> (дата обращения 10.10.2022)
5. NAEYC. (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8 (3rd edition). Position Statement available at <http://www.naeyc.org/store/>
6. Материалы Пилотного проекта размещенные на сайте Института раннего развития детей МП РК (дата обращения 10.10.2022) http://irrd.kz/page/read/Pilotnye_proekty.html?lang=ru

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение – 1

Образец критериев самооценки качества дошкольного воспитания и обучения

1. Структурное качество

П/п	Параметры качества	Критерий качества	Оценивание качества (1-10 баллов)
1	Организация и дизайн системы дошкольной организации	Безопасный двор	
		Доступные входы и выходы	
		Хорошая освещенность	
		Удобное расположение	
		Достаточное пространство для игры	
		Оформление группы соответствует возрасту детей	
2	Внутренняя организация пространства, доступность и безопасность	Соответствие мебели возрасту детей и ее качество	
		Наличие достаточного количества игрушек, материалов, развивающих игр, их разнообразие	
		Соответствие игрушек, материалов, развивающих игр возрасту детей	
		Не менее 5 игровых зон по интересам	
		Наличие мягкой мебели в игровой комнате	
		Трансформируемость пространства	
		Безопасность, доступность и эстетика предметно-пространственной развивающей среды	
3	Уровень образования и профессионализм педагогов	Проявляет доброту и любовь к детям, создает благоприятные условия для общения	
		Создает безопасную предметно-пространственную развивающую среду и эффективно ее использует	
		Во взаимодействии с детьми наблюдается владение методикой развития детей дошкольного возраста	
		Учитывает в работе рефлексию собственной практики, отмечает в циклограмме	
		Использует собственные наработки для игры	
		Руководит основными видами детской деятельности воспитанников	
		Успешно решает задачи воспитательно-образовательного процесса с достижением прогресса в развитии детей	
		Знает психологию детей соответствующей возрастной группы и создает комфортные условия, оказывает эмоциональную поддержку	
		Может благоприятно разрешать конфликтные ситуации	

		Знает особенности физиологического развития детей дошкольного возраста, следит за осанкой детей за столом, безопасным положением тела в движении, во время подвижных игр	
		Учит наблюдать, инициирует исследовательскую деятельность	
		Призывает к соблюдению чистоты и порядка в группе	
		Учит помогать взрослым, другим детям	
		Учит гигиене рук, тела	
		Обеспечивает безопасность детей	
		Устанавливает сотрудничество с родителями	
		Умеет работать в паре с другими педагогами (воспитатель, инструктор по физической культуре, музыкальный руководитель, дефектолог, психолог, медицинский работник): 1) воспитатель-воспитатель 2) воспитатель-инструктор по физкультуре 3) воспитатель-муз. Руководитель 4) воспитатель-психолог 5) воспитатель-спец.педагог	1) 2) 3) 4) 5)
		Развивает у детей навыки к исследовательской деятельности	
		Соблюдает нормы педагогической этики	
		Показывает действенные методы работы с родителями	
		Системно анализирует и использует результаты мониторинга для дифференцированной работы	
		Использует цифровые ресурсы	
		Составляет индивидуальную программу для детей с ООП	
		Может диагностировать способности и изучать интересы детей, в том числе с ООП Знает и умеет применять правила проведения стартового, промежуточного и итогового мониторинга	
		Может устанавливать доброжелательный контакт с детьми и их родителями	
		Разрабатывает авторские дидактические материалы	
		Осуществляет рефлексию своей профессиональной деятельности	
		Транслирует собственный положительный опыт	
		Планирует свою работу, составляет циклограмму на основе перспективного плана	
4	Содержание и качество развивающих программ	Научить понимать, что правильно и что неправильно	
		Привитие навыков вежливости и доброжелательности	
		Научить дружить, уважать, помогать, делиться	

		Развивать любознательность, научить наблюдать, исследовать окружающий мир	
		Научить слушать, понимать и говорить осознанно	
		Научить соблюдать правила безопасного поведения и здоровые привычки	
		Приучить поддерживать физическую активность, в том числе через подвижные игры	
		Научить играть самостоятельно	
		Учить помогать взрослым, трудолюбию	
		Научить любить и уметь проявлять заботу к родителям, друзьям, родному краю, ценить семью	
		Привитие навыков заботы о себе и проявления собственной инициативы	

2. Качество процесса

П/н	Параметры качества	Критерий качества	Оценивание качества (1-10 баллов)
1	Ежедневная практика педагога	Дает возможность детям выбирать виды деятельности по интересам	
		Создает зоны для активных и спокойных игр, в том числе национальных	
		Уделяет больше времени для самообслуживания и самостоятельной деятельности (одеться, раздеться, собрать игрушки и др.)	
		Слушает детей, ведет с ними диалог, вовлекает в общение	
		Позволяет детям свободно выражать свои мысли, задавая им конкретные вопросы, чтобы рассуждать и выражать свои мысли	
		Обогащает словарный запас детей в течение дня	
		Уделяет время сюжетно-ролевым играм, позволяет детям самостоятельно организовывать сюжетно-ролевые игры	
		Организует игры с природными материалами, совместно изучает свойства различных природных материалов	
		Читает детям книги, вместе слушают сказки, разыгрывают знакомые детские спектакли по ролям	
		Учит работать в команде	
		Воспитывает интерес детей к книге через организацию книжного уголка в группе, учит самостоятельно просматривать картинки в книгах, задавать вопросы по картинкам, составлять вместе рассказы по картинкам	
		Предоставляет детям возможность уединенного общения, обмена мнениями, совместной игры	
Организовывает изобразительную и творческую деятельность с учетом интересов детей, дать возможность детям самостоятельно исследовать			

		предметы, которые они изображают, дать возможность выбирать по их желанию материалы, технику изображения (пальцем, ладонью, ватой, глиной, пластилином, бумагой и т.д.)	
2	Время эффективного взаимодействия педагога с детьми, между детьми	Эффективно распределяет время воспитательно-образовательного процесса	
		Максимально сокращает время ожидания детей между различными видами деятельности (не более 20-30 минут в течение дня)	
		Проводит целенаправленные игры с детьми	
		Позволяет детям завершить незаконченные сюжетные игры	
		Может присоединиться к деятельности детей и направить их (при необходимости)	
3	Уход и развитие в интеграции, использование возможностей режимных моментов	Эффективная работа в паре воспитателя и других педагогов	
		Организует целевые игры, интегрирующие несколько видов организованной деятельности	
		Интегрирует виды деятельности, организованные во время прогулки	
		Использует методы интеграции в другие режимные моменты	
4	Результативная практика педагога	Обучение через игру	
		Прослеживание прогресса в развитии детей	
		Самостоятельность детей	
		Существование групповых правил и выполнение их детьми	
		Самостоятельная целевая групповая детская деятельность	
5	Вовлеченность семьи, использование действенной практики во взаимодействии с семьей	Новые форматы родительских собраний	
		Тренинги	
		Семинары	
		«День добрых дел»	
		День открытых дверей	
		Семейные эстафеты	
		Педсовет с участием родителей	
		Родительские конференции	
		Общение, беседы с родителями	
		Проведение индивидуальных и групповых консультаций	
		Вечера вопросов и ответов	
		Просмотр видеозаписей организованных мероприятий и режимных моментов с последующим обсуждением	
	Интервьюирование для родителей детей старших групп		

3. Качество результата

П/п	Параметры качества	Критерий качества	Оценивание
-----	--------------------	-------------------	------------

			качества (1-10 баллов)
1	Благополучие детей, защита их прав	Создание комфортных условий	
		Безопасность	
		Доступность среды	
		Благоприятный микроклимат	
		Доброжелательное отношение к детям	
		Соблюдение санитарных норм	
		Наличие видеокамер для фиксирования нарушения, сохранение записи согласно требованиям НПА	
2	Измерение эмоционального, морального, психологического комфорта	Дети приходят в ДО с хорошим настроением, спокойно остаются с утра	
		Воспитатели встречают доброжелательно, здороваются, беседуют	
		Дети могут свободно играть, самостоятельно выбирать вид деятельности, пока воспитатели принимают других детей	
		Дети могут проявлять инициативу, говорить о своих потребностях без боязни и стресса	
		Взаимодействие взрослых с детьми и между детьми дружелюбное	
		Очень редко возникают конфликтные ситуации, педагоги умеют решать конфликты	
3	Ментальное развитие	Педагоги умеют выявлять способности детей	
		Педагоги работают над развитием способностей детей	
		Педагоги привлекают родителей для развития ярко выраженных способностей детей, консультируют родителей	
		Педагоги ведут работу по ранней профилизации	
4	Охрана жизни и здоровья детей	Режим дня	
		Гигиена	
		Здоровое питание	
		Здоровые привычки	
		Физическая активность	
		Физкультура	
5	Подготовленность к обучению в школе	физически развитый	
		любопытный	
		инициативный	
		настойчивый	
		способный адаптироваться,	
		коммуникабельный	
		уверенный в себе	
		умеющий работать в команде	
		эмоционально отзывчивый	
имеющий первичные представления о себе, семье, обществе (ближайшем социуме), государстве (стране), мире и природе			

6	Удовлетворенность родителей	По вопросам опросника	Результаты родительского опроса
---	-----------------------------	-----------------------	---------------------------------

Приложение - 2

Образец анкеты для родителей

1. Имя вашего ребенка

2. Кем Вы приходитеесь ребенку?

Мама

Папа

Законный представитель

3. В целом, считаете ли вы, что у вашего ребенка есть трудности в какой-либо из следующих областей: эмоции, концентрация, поведение или способность ладить с другими людьми?

НЕТ

ДА – минимальные трудности

ДА – определенно есть трудности

ДА – очень серьезные трудности

4. Пожалуйста выберите наиболее подходящее к вашему ребенку высказывание:

Мой ребенок любит ходить в садик всегда

Мой ребенок не всегда хочет идти в сад

Моему ребенку очень тяжело даются походы в сад

Мой ребенок всегда не хочет идти в сад

5. Отношения между моим ребенком и воспитателем

Очень теплые	нейтральные	отстраненные	холодные
--------------	-------------	--------------	----------

6. Моему ребенку уделяют много индивидуального внимания

Всегда	Часто	Иногда	Редко	Никогда
--------	-------	--------	-------	---------

7. Моему ребенку в саду

Весело	Интересно	Скучно	Не нравится
--------	-----------	--------	-------------

8. Мой ребенок рассказывает о проведенном дне в саду

Всегда и с удовольствием	Часто, но если спросишь	Редко, когда бывают интересные дни	Никогда, не любит рассказывать о саде
--------------------------	-------------------------	------------------------------------	---------------------------------------

9. Воспитатель много знает и может рассказать о моем ребенке и его/ее интересах

Никогда	Редко	Иногда	Часто	Всегда
---------	-------	--------	-------	--------

10. Отметьте все пункты, которые подходят для описания опыта вашего ребенка в саду

Мой ребенок чувствует себя безопасно и уверенно

Мой ребенок счастлив в своем саду

Мой ребенок стал раздраженным, как стал посещать этот сад

Мой ребенок любит своего воспитателя

Мой ребенок чувствует себя одиноко и изолированно в саду

11. Чаще всего ребенок рассказывает о:

Том, что сегодня изучали

Том, во что сегодня играли

Том, как гуляли на улице

Том, какие книжки читали

Свой вариант _____

12. Я чувствую, что (отметьте все пункты, которые подходят)

Моему ребенку нужно больше персонального внимания Моему ребенку нужно больше играть в саду

Моему ребенку нужно больше гулять в саду Моему ребенку нужно больше помощи в саду Моему ребенку нужно больше общения в саду Моему ребенку всего достаточно

Свой вариант _____

13. Чем еще вы считаете нужным поделиться о ежедневном опыте своего ребенка в саду